

Nr 315.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete; given Stockholms slott den 30 maj 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 maj 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

För barnbispisningar i Tyskland ha hittills anvisats 4,5 miljoner kronor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 (prop. nr 373/1946, r. skr. 547/1946). Anslaget har anvisats såsom reservationsanslag under sjunde huvudtiteln. Administrationen av bispisningarna har handhafts av överstyrelsen för svenska röda korset efter samråd med svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet, på vilken beredningen av statens åtgärder på här berörda områden närmast ankommer.

Kommittén för internationell hjälpverksamhet har i en den 13 maj 1947 dagtecknad promemoria behandlat frågan om ytterligare anslag för fortsatt bispisning av barn i Tyskland under tiden 1 oktober 1947—30 juni 1948.

I promemorian har kommittén inledningsvis understrukit det goda resultat som vunnits beträffande hälsotillståndet hos de omkring 120 000 barn som bespisats (därav i Berlin 28 000, Hamburg 38 000, Dortmund, Duisburg, Essen och Gelsenkirchen tillhoppa 55 000). Besisningarna, som kunnat plan enligt fullföljas, komma ej att fortgå under sommaren annat än i mycket begränsad omfattning. Tillgängliga anslag beräknas ha så gott som helt förbrukats den 1 juli 1947.

Under hänvisning till att försörjningsläget i Tyskland även under nästkommande vinter befaras bli utomordentligt svårt framför kommittén önskemålet om att besisningarna måtte återupptagas i höst. En hemställan i samma syfte har hos utrikesdepartementet gjorts av härvarande brittiska beskickning.

Kommittén har i sin promemoria anfört bland annat följande.

Med hänsyn till den icke minst på grund av den svåra vintern fortgående försämringen av livsmedelsläget i Tyskland har Storbritanniens sändebud i Stockholm den 21 mars 1947 till Kungl. Utrikesdepartementet framfört sin regerings förhoppning, att besisningarna måtte fortsätta även under nästa vinter. På grund av de rapporter, som från svenska, allierade och tyska myndigheter och organisationer kommit kommittén tillhanda angående utsikterna för livsmedelsläget i Tyskland under den kommande vintern, vill kommittén för sin del understryka behovet av att besisningarna, om så av finansiella och försörjningsmässiga skäl är möjligt, måtte få fortsätta.

Överstyrelsen för Svenska röda korset har på förfrågan meddelat, att av tekniska skäl ett uppehåll i besisningsverksamheten lämpligen bör äga rum under eftersommaren, förslagsvis under tiden 1 juli—1 oktober. Endast i Berlin borde utspisningarna fortsätta under sommaren, om än i synnerligen begränsad utsträckning, med hänsyn främst till svårigheterna att upptaga förnyade underhandlingar med därvarande lokala myndigheter, om besisningarna helt skulle nedläggas. Denna Berlin-besisning skulle i så fall förslagsvis omfatta 5 000 barn. En förnyad besisningsverksamhet i den utsträckning, som kan befinnas lämplig, skulle härefter kunna påbörjas omkring den 1 oktober. Svenska röda korset har förklarat sig villigt att även i fortsättningen ansvara för administrationen av besisningarna.

Kostnaderna för besisningarna ha under den senaste tiden uppgått till ungefärligen 25 öre per portion, inberäknat administrationskostnader. Kostnaderna per månad (25 utspisningsdagar för omkring 120 000 barn) skulle således uppgå till 750 000 kronor. För ett fortsättande av besisningarna i oförändrad omfattning (under förutsättning av oförändrade livsmedelspriser) under tiden 1 oktober 1947—30 juni 1948 skulle därför erfordras ett belopp av tillhoppa 6 750 000 kronor.

Kostnaderna för de föreslagna sommarbesisningarna i Berlin, omkring 100 000 kronor, torde under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande kunna bestridas ur beräknade besparingar å nu tillgängliga anslag. Om dessa besparingar icke tillfullo komma att täcka kostnaderna, är Svenska röda korset berett att ur egna medel tillskjuta överskjutande belopp.

Av ovannämnda belopp, 6 750 000 kronor, torde Svenska Europahjälpen, som tidigare bidragit till Tysklands-besisningarna, komma att bidra med högst 1 miljon kronor. Ytterligare bidrag från Europahjälpen torde knappast kunna påräknas med hänsyn till denna organisations nuvarande ekonomiska resurser och dess ansvar för genomförandet av andra besisningsaktioner på kontinenten, främst i Rumänien och Österrike. Återstoden, 5 750 000 kronor, måste därför bestridas av statsmedel.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer kommittén att för fortsättning av barnbespisningarna i Tyskland 1947/48 måtte äskas ett belopp av 5 750 000 kronor.

För sjukvård för barn m. fl. från de nordiska grannländerna ha för budgetåren 1941/42—1945/46 anvisats sammanlagt 8 750 000 kronor. För sjukvård för finska barn har vidare anvisats 1 800 000 kronor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 (prop. 373/1946, r. skr. 547/1946).

I skrivelse den 11 april 1947 har medicinalstyrelsen beräknat kostnaderna för fortsatt sjukvård i Sverige för finska barn under budgetåret 1947/48 till sammanlagt 1,4 miljoner kronor. Tillgängliga statsanslag beräknas helt komma att förbrukas under innevarande budgetår. Enskilda medel för verksamheten torde komma att stå till förfogande i endast mycket begränsad omfattning.

Medicinalstyrelsen har i sin skrivelse anfört bl. a. följande.

Hjälpkommittén för Finlands barn har i skrivelse till styrelsen den 12 mars 1947 uppgivit, att för närvarande i runt tal 350 barn åtnjöto vård å allmänna sjukhus. I sammanhang härmed anförde hjälpkommittén bland annat, att ökningen — i förhållande till tidigare beräkningar — av antalet vårdplatser på allmänna sjukhus icke endast vore att hänföra till det förhållandet att de grupper av sjuka barn, som anlände under augusti och september 1946 voro i mycket dåligt skick utan även därtill att barn från tidigare sändningar under år 1946 voro i behov av längre sjukhusvård än beräknat samt dessutom till att recidiv inträffat för barn, som vårdats på hjälpkommitténs sjukhem och som därför åter måste intagas på sjukhus.

Av uppgifter, som tillställts medicinalstyrelsen från hjälpkommittén, framgår, att omfattningen av nu avsedd hjälpverksamhet fortfarande är mycket stor. Sålunda vistas för närvarande omkring 10 000 finska barn i Sverige, varav ungefär 1 800 äro i behov av vård å särskilt inrättade sjukhem eller å allmänna sjukhus.

I sin skrivelse den 12 mars 1947 har hjälpkommittén i anslutning till sin förklaring angående ökningen av beläggningen med finska barn å de allmänna sjukhusen anför, att vården av de sjuka finska barnen icke kunde beräknas vara avslutad, såsom tidigare uppgivits för medicinalstyrelsen, den 1 oktober 1947 utan måste, ehuru i begränsad och i successivt avtagande omfattning, fortsätta en tid in på år 1948, såframt icke hjälpkommittén skulle vara tvungen att sända sjuka barn åter till Finland. Hjälpkommittén beräknade kostnaderna för vård av finska barn på särskilt inrättade sjukhem under första kvartalet av budgetåret 1947/48 till 360 000 kronor samt under återstående del av budgetåret till drygt 500 000 kronor eller sammanlagt 860 000 kronor.

I en kompletterande skrivelse den 26 mars 1947 har hjälpkommittén, med hänsyn till att särskilda kostnader komma att uppstå i samband med sjukhemmens avveckling, beräknat kostnaderna för nyssnämnda ändamål till 990 000 kronor.

Hjälpkommittén har under hand meddelat, att den uppskattade antalet av ifrågavarande disponerade vårdplatser å de allmänna sjukhusen under första månaden av budgetåret 1947/48 till i genomsnitt 300 samt därefter successivt fallande med 25 platser för varje månad eller sålunda till 25 i juni månad 1948. Med ledning härav finner sig medicinalstyrelsen böra uppskatta kostnaden för sjukhusvård under budgetåret 1947/48 till 470 000 kronor.

Kostnaden under sistnämnda budgetår till ortopediska bandage, röntgen, medicin, tandvård etc. beräknade hjälpkommittén till 30 000 kronor.

Under ifrågavarande anslag hörande kostnader för viss vård åt personer, hemmahörande på Åland, torde enligt inhämtade upplysningar bliva av så ringa storleksordning att de kunna rymmas i sålunda beräknade kostnader.

Under återopande av det anförda hemställer medicinalstyrelsen att för fortsatt sjukvård i Sverige för finska barn under budgetåret 1947/48 måtte äskas ett belopp på sammanlagt 1,4 miljoner kronor.

Medicinalstyrelsens framställning har remitterats för yttrande till svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet, som i ett den 19 maj 1947 dagtecknat utlåtande anført bland annat följande.

I september 1946 riktade medicinalstyrelsen en framställning till Kungl. Maj:t om anslag på sammanlagt 1,8 miljoner kronor till sjukvård för finska barn i Sverige under innevarande budgetår. I en den 19 oktober 1946 dagtecknad promemoria angående anslagsbehov för den fortsatta svenska hjälpverksamheten meddelade kommittén, under återopande av medicinalstyrelsens nyssnämnda framställning, att kommittén med hänsyn till de föreliggande stora behoven för sin del icke hade några invändningar mot bifall till framställningen. Kommittén uttalade emellertid även, att åtgärder borde vidtagas för att förbereda en avveckling av verksamheten och att ytterligare överföring av sjuka barn från Finland till Sverige icke syntes böra ifrågakomma.

Kommittén har sedermera inhämtat, att i Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända proposition nr 373 angående bl. a. anslag på 1,8 miljoner kronor till fortsatt sjukvård för finska barn i Sverige, kommitténs förenämnda åsikt återgivits med instämmande, och att i propositionen vidare utsäges, att ytterligare medelsanvisning för ändamålet icke syntes nödvändig.

Mot denna bakgrund har kommittén — under erkännande av de i medicinalstyrelsens skrivelse den 11 april 1947 framförda skälen för kostnadsökningar samt med understrykande av angelägenheten av att lämplig vård i Sverige beredes de sjuka finska barnen — funnit anmärkningsvärt, att 1,4 miljoner kronor skulle erfordras för fortsatt sjukvård för finska barn under budgetåret 1947/48, och kommittén finner sig, i avsaknad av vägledande utredning angående betingelserna för fortsatt medelsanvisning för ifrågavarande ändamål, icke kunna taga ställning till de i medicinalstyrelsens skrivelse den 11 april 1947 framställda anslagsäskandena.

*Departements-
chefen.*

Den svenska hjälpverksamheten i form av barnbispisningar i ett antal tyska städer under den gångna vintern synes på ett verksamt sätt ha bidragit till att lindra den allvarliga livsmedelsbristen inom berörda områden. Försörjningssvårigheterna i Tyskland väntas komma att fortbestå under nästkommande vinter och en fortsättning av ifrågavarande svenska hjälpverksamhet synes på grund härav önskvärd.

Kostnaderna för barnbispisningarna (i nuvarande omfattning) under perioden 1 oktober 1947—30 juni 1948 ha av svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet i samråd med överstyrelsen för svenska röda korset beräknats till ca 6 750 000 kronor. Av detta belopp kommer Europahjälpen — enligt vad kommittén meddelat — att bidra med ca 1 miljon kronor. Det synes emellertid böra undersökas om icke en ökning av detta belopp kan ske.

Vid äskandet av innevarande budgetårs anslag till barnbispisningar å 4,5 miljoner kronor var utgångspunkten att ytterligare medelsanvisning för än-

damålet icke skulle komma att vara erforderlig. Med hänsyn till de försörjningssvårigheter, som kunna antas komma att föreligga även nästkommande vinter, vill jag emellertid nu tillstyrka ytterligare visst statsbidrag till barnbespisningsverksamheten. Jag är dock icke beredd att förorda ett bidrag av den omfattning hjälpkommittén föreslagit utan synes beloppet böra begränsas till 3 miljoner kronor. Det torde få ankomma på hjälpkommittén och röda korset att fatta beslut om den närmare utformningen av verksamheten inom ramen för de bidrag som kunna komma att stå till förfogande för ändamålet.

Vad angår framställningen från medicinalstyrelsen vill jag framhålla följande. Vid anmälan av propositionen nr 373/1946 uttalade jag i samband med behandlingen av frågan om anslag å 1 800 000 kronor till sjukvård för finska barn, att jag delade svenska kommitténs för internationell hjälpverksamhet uppfattning, att en avveckling av ifrågavarande hjälpverksamhet borde förberedas. Jag anförde vidare, att vid sådant förhållande någon ytterligare medelsanvisning för detta ändamål icke syntes bli nödvändig.

Medicinalstyrelsen har emellertid nu framhållit, att en förlängning av vårdtiden för vissa kategorier sjuka barn visat sig nödvändig. Med hänsyn härtill synes ytterligare viss medelsanvisning ofrånkomlig. Enligt under hand erhållna uppgifter pågår för närvarande utredning i vilken takt en avveckling av verksamheten kan äga rum och det synes möjligt att begränsa medelsanvisningen till 800 000 kronor. Jag vill förorda att detta belopp äskas av riksdagen. Jag förutsätter därvid att avveckling av ifrågavarande hjälpverksamhet omedelbart påbörjas.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete: Barnbespisningar i Tyskland under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservations-
anslag av kronor 3 000 000;

dels ock till Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete: Sjukvård för finska barn under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservations-
anslag av kronor 800 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Carl Olov Sommar.